

ประโยค ป.ธ. ๙

แปล ไทยเป็นมคร

สอบ วันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

๑. ข้ออุปมาอุปไมยนี้ พึงเห็นเหมือนกรณีนายพรานต้องการจับลิงที่อยู่ในสวนตาล ซึ่งมีตาล ๓๒ ต้น จึงใช้ลูกศรยิงใบตาลต้นอยู่ลำดับแรก ทำเสียงตะโกนไล่ ทีนี้ ลิงนั้นก็กระโจนไปที่ตาลต้นนั้นนั้นตามลำดับไปจนถึงตาลต้นสุดท้ายทีเดียว ครั้นนายพรานไปที่ตาลต้นสุดท้ายเมื่อนั้น ทำที่ตาลต้นนั้นแหละ ลิงก็จะมายังตาลต้นแรกโดยทำนองนั้นเหมือนกัน ลิงนั้นกระโจนไปตามลำดับอย่างนี้ ปรากฏเฉพาะในที่ที่มีเสียงตะโกนไล่ตะโกนไล่ กระโจนลงที่ตาลต้นหนึ่งตามลำดับ ยึดใบตาลตูมตรงกลางต้นตาลนั้นไว้มัน แม้จะถูกยิงก็ไม่ปรากฏตัว ฯ ในเรื่องนั้น มีการเปรียบเทียบกับข้ออุปมาดังต่อไปนี้ ฯ ส่วนประกอบของสรีระ ๓๒ ชนิดในกายนี้ เปรียบเหมือนตาล ๓๒ ต้นในสวนตาล ฯ จิตเปรียบเหมือนลิง ฯ พระโยคาวจรเปรียบเหมือนนายพราน ฯ การที่จิตของพระโยคีเที่ยวไปตามอำนาจของอารมณ์ในกายซึ่งมีส่วนประกอบของสรีระ ๓๒ ชนิดเปรียบเหมือนการที่ลิงอาศัยอยู่ในสวนตาล ซึ่งมีตาล ๓๒ ต้น ฯ การที่เมื่อพระโยคีเริ่มพิจารณาโดยละเอียดว่า ผม จิตก็คิดไปตามลำดับแล้วหยุดอยู่ที่ส่วนแห่งสรีระลำดับสุดท้ายนั้นแล ก็เปรียบเหมือนการที่เมื่อนายพรานใช้ลูกศรยิงใบตาลต้นอยู่ลำดับแรกแล้วทำเสียงตะโกนไล่ ลิงก็กระโจนไปที่ตาลต้นนั้นนั้นจนถึงตาลต้นสุดท้าย ฯ แม้ในตอนย้อนกลับมาอีก ก็มีนัยนี้เช่นเดียวกัน ฯ การที่เมื่อพระโยคีพิจารณาโดยละเอียดบ่อยเข้า เมื่อส่วนประกอบของสรีระทั้งหลาย บางชนิดปรากฏ บางชนิดไม่ปรากฏ ก็ละชนิดที่ไม่ปรากฏแล้วทำปริกรรมภาวนาในชนิดที่ปรากฏ เปรียบเหมือนการที่ลิงกระโจนไปตามลำดับบ่อยเข้า ปรากฏตัวในที่ที่มีเสียงตะโกนไล่ตะโกนไล่ ฯ การที่พระโยคีเมื่อทำที่สุด ในส่วนประกอบของสรีระ ๒ กลุ่ม กลุ่มใดปรากฏชัดเจนกว่า ก็พิจารณาเฉพาะกลุ่มนั้นแหละ ให้อัปปนภาวนาเกิดขึ้น ก็เปรียบเหมือนการที่ลิงกระโจนไปที่ตาลต้นหนึ่งตามลำดับ ยึดใบตาลตูมตรงกลางต้นตาลนั้นไว้มัน แม้จะถูกยิงก็ไม่ปรากฏตัว ฯ

๒. ยังมีข้ออุปมาอีกอย่างหนึ่ง ๆ ข้ออุปมาอุปไมยนี้ พึงเห็นเหมือนกรณีภิกษุผู้เที่ยวบิณฑบาตเป็นปกติเข้าอยู่อาศัยหมู่บ้านมี ๓๒ ครอบครัว ได้อาหาร ๒ ที่ ณ เรือนหลังที่หนึ่งนั่นเองแล้ว ก็สละเรือนหลังหนึ่งข้างหน้าเสีย วันรุ่งขึ้น ได้อาหาร ๓ ที่แล้วก็สละเรือนสองหลังข้างหน้าเสีย วันที่สาม ได้อาหารเต็มบาตร ณ ที่บ้านหลังต้นนั้นแหละแล้ว ไปยังศาลาโรงฉัน แล้วฉัน ๆ ก็อาการ ๓๒ เปรียบเหมือนหมู่บ้านมี ๓๒ ครอบครัว ๆ พระโยคาวจรเปรียบเหมือนภิกษุผู้เที่ยวบิณฑบาตเป็นปกติ ๆ การที่พระโยคีทำบริกรรมภาวนาอาการ ๓๒ เปรียบเหมือนการที่ภิกษุผู้เที่ยวบิณฑบาตเป็นปกตินั้น เข้าอยู่อาศัยหมู่บ้านนั้น ๆ การที่พระโยคีพิจารณาโดยละเอียดพิจารณาโดยละเอียดไป สละส่วนประกอบสรีระที่ไม่ปรากฏแล้วทำบริกรรมภาวนาในส่วนที่ปรากฏที่ปรากฏ จนกระทั่งส่วนประกอบสรีระ ๒ ชนิด เปรียบเหมือนการได้อาหาร ๒ ที่ ณ เรือนหลังที่หนึ่งแล้วสละ อาหาร ๑ ที่ข้างหน้าเสีย และเปรียบเหมือนได้อาหาร ๓ ที่ในวันที่ ๒ แล้วสละ ๒ ที่ข้างหน้าเสีย ๆ ในส่วนประกอบสรีระ ๒ ชนิด การที่พระโยคีพิจารณาโดยละเอียดซึ่งส่วนที่ปรากฏชัดเจนกว่าเท่านั้น ทำอัปปนาภาวนาให้เกิดขึ้น เปรียบเหมือนการที่ได้อาหารเต็มบาตร ณ เรือนหลังต้นทีเดียวในวันที่ ๓ แล้วนั่งฉันในศาลาโรงฉัน ๆ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๙

แปล ไทยเป็นมคร

๑. ตตุรายํ อุปมา ฯ ยถา हि त्वत्तृतीयतालगे तालवने वसन्तं
 मग्गुं कहेतुगामो लुत्तो आतिमहि जिततालसुस पण्ณं सरणे विधित्वा
 उग्गुञ्जी गयेय ओเถโส मग्गो ปฏิปาणिया तस्सि तस्सि ताเล पटित्वा
 प्रियन्ततालमेव कज्जेय तत्तापी कन्त्वा लुत्तेन तत्तेव गतेसु पुन
 तेनेव नयेन आतितालं आकज्जेय सो ओ व पुनपुनं पठिपणियमानो
 उग्गुञ्जग्गुञ्जिज्ञानेव उग्गहित्वा अनुक्कमेन ऐकस्सि ताเล निपटित्वा
 तस्स वेम्भे मग्गतालपण्ณं सुत्तुहि कहेत्वा विधियमानोपि न
 उग्गयेय ओ सम्पत्तिं ทฏฐพพิ ฯ ตตฺริทํ โอปมมสํสันทนํ ฯ ยถา हि
 तालवने त्वत्तृतीय ताला ओ इमस्सि काये त्वत्तृतीय गोणुजासा ฯ मग्गो
 विय जित्तं ฯ लुत्तो विय โยकावโร ฯ मग्गुसुส त्वत्तृतीयतालगे तालवने
 निवासो विय โยकिनो जित्तसुส त्वत्तृतीयโกणुजासเก काये आरम्मणवसाने
 अनुत्तज्जनं ฯ लुत्तेन आतिमहि जिततालसुส पण्ณं सरणे विधित्वा उग्गुञ्जिया
 กตาย มग्गุสุส ตस्सิ ตस्सิ ताเล पटित्वा प्रियन्ततालคมนं विय โยคินา
 เกสาติ มนสิการะ อารทุเท ปฏิปาณिया कन्त्वा प्रियोसानโกणुजासेव
 जित्तसुส สณฺขานं ฯ पुन ปจจาकมเนปิ ऐसेव नโย ฯ पुनपुनं
 पठिपणियमानसुส มग्गุสุส उग्गुञ्जग्गुञ्जिज्ञाने उग्गจानं विय पुनपुनं
 मनสิกรोโต เกสุจิ เกสุจิ อุप्पจितฺเตสุ अनुप्पจหนत्ते วิสขเขत्वा อุप्पจितฺเต
 प्रिकम्मकरणं ฯ अनुक्कमेन ऐकस्सि ताเล निपटित्वा तस्स म्भे
 मग्गतालपण्ณं सुत्तुहि कहेत्वा विधियमानसुसापि अनुज्जानं विय ओसान
 ทวีสุ อุप्पจितฺเต โย สุจฺจตรํ อุप्पจหติ ตเมว पुनपुनं मनสิกรित्वा
 อปฺปนาย อุปฺปาทนํ ฯ

๒. อปราปี อุปมา ฯ ยถา นาม ปิณฑปาติโก ภิกขุ ทวตฺตีสกุลํ
 คามํ อุปนิสฺสาย วสนฺโต ปจฺมเกเหเยว เทว ภิกขา ลภิตฺวา ปฺรโต เอกํ
 วิสขเขยฺย ปุณฺทิวเส ติสฺโส ลภิตฺวา ปฺรโต เทว วิสขเขยฺย ตติยทิวเส
 อาทิมฺหิเยว ปตฺตปุริ ลภิตฺวา อาสนสาถํ คนฺดฺวา ปริภุญฺเขยฺย เอวํ สมฺปทมิทํ
 ทฏฺฐพํ ฯ ทวตฺตีสกุลลาโม วีย หิ ทวตฺตีสากาโร ฯ ปิณฑปาติโก วีย
 โยคาวจโร ฯ ตสฺส ตํ คามํ อุปนิสฺสาย วาโส วีย โยคิโน ทวตฺตีสากาเร
 ปริกมฺมกรณํ ฯ ปจฺมเกเห เทว ภิกขา ลภิตฺวา ปฺรโต เอกิสฺสา วิสขชนํ
 วีย ทตฺติยทิวเส ติสฺโส ลภิตฺวา ปฺรโต ทฺวินนํ วิสขชนํ วีย จ มนสิโกโรโต
 มนสิโกโรโต อณุปฏฺฐหนฺเต วิสขเขตฺวา อุปฏฺฐิตฺสฺส อุปฏฺฐิตฺสฺส ยาว
 โกฏฺฐาสทฺวเย ปริกมฺมกรณํ ฯ ตติยทิวเส อาทิมฺหิเยว ปตฺตปุริ ลภิตฺวา
 อาสนสาถายํ นิสิตฺตฺวา ปฺริโกโค วีย ทฺวิสฺส โย สฺสฏฺฐตรํ อุปฏฺฐหติ ตเมว
 ปุณฺปฺปนํ มนสิกริตฺวา อปฺปนาย อุปฺปาทนํ ฯ